

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра епізоотології та паразитології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
епізоотології та паразитології
“ 1 ” _____ 02 _____ 2020 р.
_____ Кассіч В.Ю.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(СИЛАБУС)

ПП 1.14. Епізоотологія та інфекційні хвороби

Спеціальність 211 "Ветеринарна медицина"

Освітня програма «Ветеринарна медицина»

Факультет ветеринарної медицини

2020- 2021 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Епізоотологія та інфекційні хвороби» для
студентів
За спеціальністю 211 "Ветеринарна медицина"

Розробник: к.вет.наук, доцент Ребенко Г.І.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри епізоотології та паразитології.

Протокол № 15 від "1" 06 2020 року

Завідувач кафедри (Кассіч В.І.)

Погоджено:

Гарант освітньої програми Л.Г. Улько

Декан факультету ветеринарної медицини О.Л. Нечипоренко

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

 ( )

Зареєстровано в електронній базі: дата: 03.07 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 21 –Ветеринарна медицина	Нормативна	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів - 4	Спеціальність: 211 ветеринарна медицина	2020-2021 й	
Загальна кількість годин – 90		Курс	
		3	
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3		6-й	
		Лекції	
		16 год.	
		Практичні, семінарські	
		-	
		Лабораторні	
	30 год.		
	Самостійна робота		
44 год.			
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: залік			
	Освітній ступінь: Магістр (на базі ПЗСО)		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: 52% до 48% (46 до44)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування системи спеціальних теоретичних знань щодо об'єктивних закономірностей процесів виникнення, розвитку, поширення і згасання інфекційних хвороб тварин та основ ветеринарної санітарії

Завдання - набуття результатів навчання, визначених у ОП «ветеринарна медицина»:

ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

ПРН 2. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.

ПРН 4. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.

ПРН 5. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.

ПРН 6. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.

ПРН 7. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

ПРН 8. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

ПРН 9. Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

ПРН 10. Пропонувати та використовувати доцільні інноваційні методи і підходи вирішення проблемних ситуацій професійного походження.

ПРН 11. Узагальнювати та аналізувати інформацію щодо ефективності роботи ветеринарних фахівців різного підпорядкування.

ПРН 15. Знати правила зберігання різних фармацевтичних засобів та біопрепаратів, шляхів їх ентерального чи парентерального застосування, розуміти механізм їх дії, взаємодії та комплексної дії на організм тварин.

ПРН 19. Здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

В результаті вивчення навчальної дисципліни

студенти повинні знати :

Модуль 1:

- Методи та завдання епізоотології. Зв'язок епізоотології з іншими науками. Економічні збитки від інфекційних захворювань.
- Історію розвитку епізоотології та її досягнення.
- Епізоотичну ситуацію в Україні.
- Правила техніки безпеки при роботі з заразнохворими тваринами.
- Форми інфекції, їх епізоотологічне значення. Види інфекції. Інфекційний процес. Роль макро- і мікроорганізмів та факторів навколишнього середовища у виникненні інфекційного процесу. Клінічні форми та динаміку прояву інфекційної хвороби
- Види імунітету, їх зв'язок. Біологію імунної відповіді на введення вакцин та сироваток, природну резистентність, імунологічну реактивність та імунітет
- Правила прийому патологічного й іншого матеріалів на дослідження, а також суть роботи окремих відділів лабораторії.
- Суть епізоотичного процесу. Закономірність розвитку епізоотичного процесу, його стадії. Поняття: джерело збудника інфекції, механізм передачі збудника та сприйнятливий тварини, спорадії, епізоотії, панзоотії, неблагополучний пункт, загрозна зона.
- Закони і категорії епізоотології
- Види епізоотичних вогнищ. Вчення про природну вогнищевість.
- Схему епізоотологічне дослідження вогнища інфекції. Методику вивчення епізоотичної обстановки в районі, області, державі.

Модуль 2:

- Методи оцінки епізоотологічної ефективності застосування вакцин та браківки біопрепаратів.
- Принципи призначення лікування для інфекційно хворих тварин. Основні групи засобів специфічної терапії.
- Методику складання плану профілактичних протиепізоотичних заходів та плану ліквідації інфекційної хвороби.
- Номенклатуру і класифікацію інфекційних хвороб

- теоретичні основи вет.санітарії та дезінфекції,
- принципи підбору дезінфектантів, характеристики засобів фізичної та хімічної дезінфекції, основні вимоги до дезречовин, а також техніку для проведення дезінфекції
- організацію проведення дезінфекції на різних об'єктах тваринництва, способи знезараження різних об'єктів
- принципи проведення дезінсекції і дезакаризації на різних об'єктах тваринництва та засоби, які з цією метою використовуються.
- правила проведення дератизації на різних об'єктах тваринництва, види дератизації та засоби, які з цією метою використовуються.

Студенти повинні вміти:

Модуль 1:

- Облаштувати ізолятор для хворих тварин.
- Проводити діагностику інфекційних хвороб, використовуючи комплексний метод діагностики.
- Організувати і провести відбір проб крові для гематологічних та серологічних досліджень.
- Проводити алергічну діагностичну пробу різними способами на різних видах тварин та оцінювати алергічні реакції;
- Заповнити акт на проведення алергічної діагностичної проби та обліку реакції на неї
- встановлювати епізоотологічний діагноз та обґрунтовувати його, скласти акт епізоотологічного дослідження
- визначати статистичні показники епізоотичного процесу відобразити їх графічним способом

Модуль 2:

- складати плани протиепізоотичних заходів.
- складати проекти рішень по встановленню карантину чи обмежень
- організовувати щеплення тварин,
- визначати доцільності застосування того чи іншого біопрепарату,
- складати схему лікування та робити обґрунтування обраних терапевтичних засобів
- оформляти документацію на проведену імунізацію
- визначати концентрацію дезінфікуючої речовини за активної речовини,
- виконувати розрахунки необхідної кількості дезінфектантів для проведення різного виду дезобробок різних об'єктів тваринництва.
- організувати проведення дезінфекції
- проводити відбір проб для бактеріологічного контролю якості дезінфекції
- складати акт на проведені дезінфекцію, дезінсекцію, дератизацію

2. Програма навчальної дисципліни

(згідно навчальної програми з епізоотології, затвердженої Вченою радою СНАУ, 2019 р)

ЗАГАЛЬНА ЕПІЗОТОЛОГІЯ **Модуль 1 Епізоотичний процес**

Змістовий модуль 1. Введення в епізоотологію

Тема 1. Вступ

Епізоотологія як наука. Предмет та завдання епізоотології. Історія розвитку епізоотології та її досягнення. Методи діагностики інфекційних хвороб в епізоотології. Епізоотична ситуація в Україні. Охорона людей від захворювань, збудників зоонозів.

Тема 2 Інфекція та інфекційна хвороба. Види інфекції.

Поняття інфекції. Інфекційний процес. Інфекційна хвороба. Стадійність інфекційного процесу. Форми прояву інфекційної хвороби.. Взаємовідносини макро- і мікроорганізмів. Форми і види інфекції Особливості патогенного впливу вірусів. Трансмисивні генетичні фактори патогенності. Природа і нозологія незвичайних (неканонічних) патогенів.

Тема 3 Рівні вивчення імунітету. Види імунітету. Рівні вивчення: Молекулярний рівень. Клітинний рівень. Органний рівень. Вивчення імунітету на рівні організму загалом. Популяційний рівень. Імунологічна толерантність. Реакції гіперчутливості.

Тема 4 Біологія імунної відповіді

Імунна відповідь. Імунологічна пам'ять. Фази розвитку поствакцинального імунітету. Основи антибактеріального імунітету. Основи антивірусного імунітету. Імунітет за мікозів. Імунодефіцити та їх класифікація. Імунотропні препарати.

Змістовий модуль 2. Епізоотичний процес

Тема 6. Епізоотичний процес і його рушійні сили

Епізоотичний процес. Епізоотичний ланцюг (джерело збудника інфекції, механізм передачі і поширення збудника, сприйнятливі тварини). Класичний і факторний епізоотичний процес. Типи епізоотичного ланцюга. Шляхи передачі патогенних мікроорганізмів. Індекс-випадок. Індекс-пацієнт. Векторне розповсюдження, пряма передача, передача патогенів через сапрофітну фазу. Контагіозність інфекційних хвороб. Індекс епізоотичної контагіозності. Закономірності розвитку епізоотичного процесу і стадійність епізоотій. Вірулентність збудників інфекційних хвороб. Форми прояву епізоотичного процесу: спорадичний випадок, ензоотія, епізоотія і панзоотія. Динаміка епізоотій: міжепізоотична, передепізоотична, розвитку епізоотії, максимального підйому епізоотії, згасання епізоотії, постепізоотична.

Тема 7. Епізоотичний та природний осередок інфекційних захворювань

Епізоотичний осередок (вогнище). Неблагополучний пункт та загрозна зона. Випадок і спалах інфекційної хвороби. Види епізоотичних вогнищ. Розподіл на зони і регіоналізація відповідно до стандартів МЕБ. Вчення про природний осередок інфекційних хвороб. Структура природного осередку інфекційної хвороби. Сучасний етап вивчення природноосередкових інфекцій. Сапронози - типові представники природноосередкових інфекційних захворювань. Феномен некультивованих форм мікроорганізмів в епізоотології та природному осередку зокрема.

Тема 8. Основи епізоотологічного аналізу. Методика вивчення епізоотичної ситуації в районі, області, державі

Епізоотологічне обстеження і експеримент як емпіричне підґрунтя для розробки і перевірки теоретичних концепцій сутності епізоотичного процесу. Профілактичні, протиепізоотичні та прогностичні заходи. Показники ефективності контролю прояву епізоотичного процесу. Рівень вакцинації (обробки) (РВ). Коефіцієнти зниження інтенсивності прояву епізоотичного процесу (КЗІ). Коефіцієнти зниження екстенсивності прояву епізоотичного процесу (КЗЕ). Оцінювання протиепізоотичної ефективності препаратів (вакцин). Коефіцієнт еквівалентності (КЕ). Оцінювання профілактичної ефективності препарату. Коефіцієнт попередження захворюваності (КПЗ). Коефіцієнт попередження розповсюдженості (КПР).

Тема 9. Закони і категорії епізоотології

Закони епізоотології. Сучасне розуміння законів епізоотології. Основні групи категорій, що відображають закони епізоотології.

Модуль 2 Протиепізоотичні заходи

Змістовий модуль 3. Профілактика та ліквідація інфекційних хвороб.

Тема 10. Профілактика інфекційних хвороб

Протиепізоотичні заходи. Загальна профілактика. Ветеринарно-санітарний нагляд. Специфічна профілактика. Засоби імунопрофілактики. Організація і проведення обробок тварин біопрепаратами. Принципи отримання та застосування імунобіологічних препаратів: вакцин, сироваток, імуноглобулінів, алергенів, діагностикумів, інтерферону, пробіотиків, біостимуляторів тощо. Профілактичні щеплення проти найпоширеніших інфекційних захворювань (сибірки, сказу, трихофітії, ін.)

Тема 11. Явища популяційного рівня в епізоотології

Вакцинозалежність. Протиепізоотичування. Імунологічний аналіз в епізоотології. Популяційний імунітет і імунний фон. Епізоотологічна діагностика і аналітична епізоотологія. Епізоотологія незаразних хвороб. Молекулярна епізоотологія. Сучасні форми епізоотичної роботи. Епізоотологічний моніторинг, нагляд, контроль. Керовані інфекції.

Тема 12. Ліквідація інфекційних хвороб та оздоровчі заходи

Ліквідація інфекційних хвороб та система оздоровчих заходів в епізоотичному осередку. Державні надзвичайні протиепізоотичні комісії. Епізоотологічне обстеження. Організація масових досліджень тварин. Заходи щодо джерела збудника інфекції. Особливості діагностики інфекційних захворювань в епізоотології. Семіотика (синдроми і симптоматика) в інфекційній патології. Епізоотологічний аналіз. Інтерпретація і реалізація результатів. Диференційна діагностика. Організаційно-правове підґрунтя

інфекційної діагностики. Лабораторна діагностика в епізоотології. Відбір та пересилання патологічного матеріалу для лабораторних досліджень. Відбір крові для серологічних досліджень. Порядок оформлення і відправлення супровідних документів до матеріалу, що надсилають для дослідження. Карантин і обмежувальні заходи в системі протиепізоотичних заходів. Інфекційні клініки та ізолятори.

Тема 13. Терапія і лікувально-профілактичні заходи в разі інфекційних хвороб

Організація лікування тварин. Використання сироваток та гаммаглобулінів. Антибіотикотерапія. Хіміотерапія. Мікроби-антагоністи. Неспецифічна терапія. Протеїнотерапія. Симптоматична терапія. Премікси.

Змістовий модуль 4. Ветеринарно-санітарні заходи та глобальний захист від інфекційних хвороб.

Тема 14. Ветеринарна санітарія

Ветеринарна санітарія Види та методи дезінфекції. Дезінфекція різних об'єктів тваринництва. Групи дезінфікуючих речовин, механізми їх дії, представники. Детергенти. Контроль якості дезінфекції. Машина і установки для дезінфекції. Гризуни як переносники, резервуар та джерело збудника інфекції. Профілактика та методи боротьби з гризунами. Особливості дератизації окремих об'єктів. Визначення щільності заселення приміщень гризунами та розрахунок потреби в дератизаційних речовинах. Організація та проведення дератизації. Епізоотологічне значення кровосисних комах у розповсюдженні збудників інфекційних захворювань і боротьба з ними. Біологічні відходи. Знезаражування трупів тварин. Утилізація біовідходів на утильзаводах та утильустановках. Біотермічні ями. Скотомогильники. Спалювання трупів. Зберігання і знезараження гною.

Тема 15. Протиепізоотичні заходи у господарствах промислового типу

Протиепізоотичні заходи у господарствах промислового типу. Ветеринарні вимоги та протиепізоотичні заходи щодо захисту комплексів від занесення збудників інфекційних хвороб, їх поширення у господарстві. Особливості епізоотичного процесу в комплексах і загальна профілактика. Специфічна профілактика інфекційних хвороб у господарствах промислового типу. Метапрофілактика в інтенсивному тваринництві.

Тема 16. Заразні хвороби диких тварин

Епізоотична ситуація щодо заразних хвороб диких тварин у світі. Сучасні методи боротьби і профілактики із заразними хворобами диких тварин. Збереження благополуччя щодо заразних хвороб диких тварин і птиці в Україні.

Емерджентні інфекції. Екзотичні інфекції. Емерджентні інфекції тварин в Україні наприкінці ХХ століття. Епізоотична ситуація в світі щодо емерджентних та екзотичних інфекційних захворювань.

Тема 17. Еволюція інфекційних хвороб, номенклатура і класифікація інфекційних хвороб

Еволюція інфекційних хвороб. Персистенція у бактерій. Некультивовані форми бактерій як еволюційний механізм пристосування. Регулони і стимулони бактерій. Трансмісивні генетичні детермінанти патогенності бактерій, речовини-покриви, компенсація інтенсивності метаболізму. Психрофільність патогенних мікроорганізмів. Еволюційні механізми "самозбереження" вірусів. Форми взаємодії вірусу з організмом господаря (недовготривала взаємодія, довготривала взаємодія, вірусна персистенція, латентна, хронічна, повільна інфекції). Механізми вірусної персистенції (дефектні або "ді" частки, інтеграція геномів, температурочутливі мутанти). Номенклатура інфекційних хвороб. Хвороби, що підлягають обов'язковому ветеринарному обліку згідно із Законодавством ветеринарної медицини. Класифікація інфекційних хвороб. Епізоотологічна класифікація інфекційних захворювань.

Емерджентні інфекції тварин в Україні наприкінці ХХ століття.

Тема 18. Ветеринарні аспекти охорони здоров'я

Етіологічна систематика зоонозів. Епідеміологічна систематика груп ризику під час зоонозів. Зоонози за міських умов. Розвиток сучасної концепції ветеринарної охорони здоров'я в місті. Проблеми освіти і спеціалізації

Тема 19. Схема вивчення інфекційних захворювань

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього го	у тому числі					усього го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Епізоотичний процес												
Змістовий модуль 1. Введення в епізоотологію												
Тема 1. Вступ	1,5	0,5				1						
Тема 2 Інфекція та інфекційна хвороба	6,5	0,5		4		2						
Тема 3 Види інфекції	3,4	0,4		2		1						
Тема 4 Рівні вивчення імунітету	2,3	0,3				2						
Тема 5 Біологія імунної відповіді	6,3	0,3		4		2						
Разом за змістовим модулем 1	20	2		10		8						
Змістовий модуль 2. Епізоотичний процес												
Тема 6. Епізоотичний процес і його рушійні сили	3	1				4						
Тема 7. Епізоотичний та природний осередок інфекційних захворювань	4,5	0,5				4						
Тема 8. Основи епізоотологічного аналізу. Методика вивчення епізоотичної ситуації в районі, області, державі	4,5	0,5		2		2						
Тема 9. Закони і категорії епізоотології	6	2				4						
Разом за змістовим модулем 2	20	4		2		14						
Усього годин по модулю 1	40	6		12		22						
Модуль 2 . Протиенізоотичні заходи												
Змістовий модуль 3. Профілактика та ліквідація інфекційних хвороб.												
Тема 10. Профілактика інфекційних хвороб	7	1		2		4						
Тема 11. Явища популяційного рівня в епізоотології	3	1				2						
Тема 12. Ліквідація інфекційних хвороб та оздоровчі заходи	9	1		4		4						
Тема 13. Терапія і лікувально-профілактичні заходи в разі інфекційних хвороб	7	1		2		4						
Разом за змістовим модулем 3	26	4		8		14						

Змістовий модуль 4. Ветеринарно-санітарні заходи та глобальний захист від інфекційних хвороб.											
Тема 14. Вет. санітарія	16	4		10		2					
Тема 15. Протиєпізоотичні заходи у господарствах промислового типу	2,5	0,5				2					
Тема 16. Еволюція, номенклатура і класифікація інфекційних хвороб	1,5	0,5				1					
Тема 17. Заразні хвороби диких тварин, емерджентні та екзотичні інфекції	1,4	0,4				1					
Тема 18. Ветеринарні аспекти охорони здоров'я	1,4	0,4				1					
Тема 19. Схема вивчення інфекційних захворювань	1,2	0,2				1					
Разом за змістовим модулем 4	18	6		10		8					
Усього годин по модулю 2	50	10		18		22					
Всього годин	90	16		30		44					

4. Тематики та план лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1: Епізоотичний процес.	6
1	Лекція 1: Введення План: 1. Епізоотологія як наука. 2. Інфекція та інфекційна хвороба. Види інфекції 3. Рівні вивчення імунітету. Біологія імунної відповіді	2
2	Лекція 2: Епізоотичний процес. План: 1. Епізоотичний процес і його рушійні сили. 2. Епізоотичний та природний осередок інфекційних захворювань 3. Основи епізоотологічного аналізу. Методика вивчення епізоотичної ситуації в районі, області, державі.	2
3	Лекція 3: Закони і категорії епізоотології План: 1. Закони епізоотології. Сучасне розуміння законів епізоотології. 2. Основні групи категорій, що відображають закони епізоотології: інфекція, імунітет, епізоотичний процес, протиєпізоотичні заходи тощо	2
	Модуль 2 : Протиєпізоотичні заходи.	8
4	Лекція 4: Профілактика інфекційних хвороб. План: 1. Загальна профілактика. 2. Специфічна профілактика. 3. Явища популяційного рівня в епізоотології. Вакцинозалежність. Протиєпізоотичування	2

5	<p>Лекція 5: Ліквідація інфекційних хвороб та оздоровчі заходи.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ліквідація інфекційних хвороб та система оздоровчих заходів в епізоотичному осередку. 2. Карантин і обмежувальні заходи в системі протиепізоотичних заходів. 3. Терапія і лікувально-профілактичні заходи в разі інфекційних хвороб 	2
6	<p>Лекція 6: Ветеринарна санітарія. Дезінфекція. Дератизація, дезінсекції.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ветеринарна санітарія 2. Види та методи дезінфекції. Дезінфекція різних об'єктів тваринництва. 3. Контроль якості дезінфекції. 4. Гризуни як переносники, резервуар та джерело збудника інфекції. 5. Профілактика та методи боротьби з гризунами. 6. Організація та проведення дератизації. 7. Епізоотологічне значення кровосисних комах у розповсюдженні збудників інфекційних захворювань і боротьба з ними. 	2
7	<p>Лекція 7: Знешкодження біовідходів.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Біологічні відходи. Знезаражування трупів тварин. Утилізація біовідходів на утильзаводах та утильустановках. 2. Біотермічні ями. Скотомогильники. Спалювання трупів. 3. Зберігання і знезараження гною. 	2
8	<p>Лекція 8: Протиепізоотичні заходи у господарствах промислового типу.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протиепізоотичні заходи у господарствах промислового типу. 2. Заразні хвороби диких тварин. 3. Еволюція інфекційних хвороб. 4. Номенклатура і класифікація інфекційних хвороб. 5. Ветеринарні аспекти охорони здоров'я. 	2
	Разом	16

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Модуль 1: Епізоотичний процес</i>	12
1	Ознайомлення із заходами особистої профілактики та охорона людей від зоонозних хвороб. Вивчення основних правил роботи з заразнохворими тваринами.	2
2	Попередження розповсюдження збудників інфекційних хвороб. Організація лікування інфекційно хворих тварин.	2
3	Вивчення особливостей діагностики інфекційних захворювань. Організація та проведення алергічних діагностичних проб у тварин	2
4	Ознайомлення з лабораторними методами діагностики. Організація і проведення масового взяття крові для серологічних досліджень.	2
5	Вивчення правил відбору та пересилання патологічного матеріалу для лабораторних досліджень. Оформлення супровідних документів.	2

6	Епізоотологічне обстеження та складання акту. Основи статистичної обробки в епізоотології.	2
Модуль 2: Протиєпізоотичні заходи.		18
7	Вивчення ветеринарних імунобіологічних препаратів. Використання біопрепаратів для лікування інфекційно хворих тварин.	2
8	Організація та проведення щеплень тварин і птиці проти інфекційних хвороб. Контроль ефективності вакцин. Складання реклаमाції.	2
9	Організація та планування профілактичних протиєпізоотичних заходів.	2
10	Організація та документальне оформлення карантинних та обмежувальних заходів.	2
11	Методи дезінфекції. Фізичні засоби дезінфекції. Хімічні засоби дезінфекції.	2
12	Застосування комплексних сполук із детергентами. Розрахунок потреби деззасобів для виконання дезінфекції. Способи дезінфекції. Дезмашини. Оцінювання ефективності дезінфекції.	2
13	Вивчення різних способів знешкодження трупів і відходів тваринництва.	2
14	Дератизація в комплексі протиєпізоотичних заходів.	2
15	Дезінсекція в комплексі протиєпізоотичних заходів.	2
	Разом	30

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Тема 1: Вступ Охорона людей від захворювань, збудників зоонозів.	1
	Тема 2: Інфекція та інфекційна хвороба Особливості патогенного впливу вірусів. Типи взаємодії збудників з епітелієм слизової кишкової трубки. Трансмисивні генетичні фактори патогенності. Природа і нозологія незвичайних (неканонічних) патогенів.	2
	Тема 3: Види інфекції Стадійність інфекційного процесу. Форми прояву інфекційної хвороби.	1
	Тема 5 Біологія імунної відповіді Імунна відповідь. Клітинна імунна відповідь. Гуморальна імунна відповідь. Гістологічна картина утворення активних антитілопродуцентів. Стадії розвитку імунної відповіді. Стадія індукції. Процесинг і презентація антигену. Стадія імунорегуляції. Ефекторна стадія. Імунологічна пам'ять. Фази розвитку поствакцинального імунітету. Основи антибактеріального імунітету. Основи антивірусного імунітету. Імунітет за мікозів. Імунодефіцити та їх класифікація. Імунотропні препарати	4
	Тема 6: Епізоотичний процес і його рушійні сили. Шляхи передачі патогенних мікроорганізмів. Індекс-випадок. Індекс-пацієнт. Векторне розповсюдження, пряма передача, передача патогенів через сапрофітну фазу. Контагіозність інфекційних хвороб. Індекс епізоотичної контагіозності. Вірулентність збудників інфекційних хвороб.	4
	Тема 7: Епізоотичний та природний осередок інфекційних захворювань Сапронози - типові представники природноосередкових інфекційних захворювань. Феномен некультивованих форм мікроорганізмів в епізоотології та природному осередку зокрема.	4
	Тема 8: Основи епізоотологічного аналізу. Методика вивчення	2

	<p>епізоотичної ситуації в районі, області, державі</p> <p>Показники ефективності контролю прояву епізоотичного процесу. Рівень вакцинації (обробки) (РВ). Коефіцієнти зниження інтенсивності прояву епізоотичного процесу (КЗІ). Коефіцієнти зниження екстенсивності прояву епізоотичного процесу (КЗЕ). Оцінювання протиепізоотичної ефективності препаратів (вакцин). Коефіцієнт еквівалентності (КЕ). Оцінювання профілактичної ефективності препарату. Коефіцієнт попередження захворюваності (КПЗ). Коефіцієнт попередження розповсюдженості (КПР). Тема 9 закони і категорії епізоотології</p>	4
	Разом за 1 модуль	22
2	<p style="text-align: center;">Перелік питань:</p> <p>Тема 10. Профілактика інфекційних хвороб :</p> <p>Принципи отримання та застосування імунобіологічних препаратів: вакцин, сироваток, імуноглобулінів, алергенів, діагностикумів, інтерферону, пробіотиків, біостимуляторів тощо.</p> <p>Профілактичні щеплення проти найпоширеніших інфекційних захворювань (сибірки, сказу, трихофітії, ін.)</p> <p>Тема 11. Явища популяційного рівня в епізоотології</p> <p>Епізоотологічна діагностика і аналітична епізоотологія. Епізоотологія незаразних хвороб. Молекулярна епізоотологія.</p> <p>Тема 12. Ліквідація інфекційних хвороб та оздоровчі заходи</p> <p>Семіотика (синдроми і симптоматика) в інфекційній патології. Епізоотологічний аналіз. Інтерпретація і реалізація результатів. Диференційна діагностика. Організаційно-правове підґрунтя інфекційної діагностики.</p> <p>Тема 13. Терапія і лікувально-профілактичні заходи в разі інфекційних хвороб</p> <p>Використання сироваток та гаммаглобулінів. Антибіотикотерапія. Хіміотерапія. Мікроби-антагоністи. Протеїнотерапія. Симптоматична терапія. Премікси.</p>	4
		2
		4
		4
	<p>Тема 14: Ветеринарна санітарія. Групи дезінфікуючих речовин, механізми їх дії, представники. Детергенти. Машина і установки для дезінфекції. Особливості дератизації окремих об'єктів. Визначення щільності заселення приміщень гризунами та розрахунок потреби в дератизаційних речовинах.</p> <p>Тема 15: Протиепізоотичні заходи у господарствах промислового типу</p> <p>Метапрофілактика в інтенсивному тваринництві.</p> <p>Тема 16 Еволюція інфекційних хвороб</p> <p>Персистенція у бактерій. Некультивовані форми бактерій як еволюційний механізм пристосування. Регулони і стимулони бактерій. Трансмисивні генетичні детермінанти патогенності бактерій, речовини-покриви, компенсація інтенсивності метаболізму. Психрофільність патогенних мікроорганізмів. Еволюційні механізми "самозбереження" вірусів. Форми взаємодії вірусу з організмом господаря (недовготривала взаємодія, довготривала взаємодія, вірусна персистенція, латентна, хронічна, повільна інфекції). Механізми вірусної нерсистенції (дефектні або "ді" частки, інтеграція геномів, температурочутливі мутанти).</p> <p>Тема 17: Емерджентні та екзотичні інфекції</p> <p>Емерджентні інфекції тварин в Україні наприкінці ХХ століття.</p> <p>Тема 18: Ветеринарні аспекти охорони здоров'я</p> <p>Епідеміологічна систематика груп ризику під час зоонозів. Зоонози за міських умов. Розвиток сучасної концепції ветеринарної охорони здоров'я в місті. Проблеми освіти і спеціалізації</p>	2
		2
		1
		1
		2
	Разом за 2 модуль	22
	Всього за семестр	44

7. Методи навчання

При викладанні застосовуються словесні, практичні та наочні методи, з використанням прийомів індукції, дедукції, традукції, аналізу й синтезу:

1. **Словесні:** Лекції передбачають застосування пояснювально-демонстраційного методу, під час якого лектор словесно змальовує та пояснює програмний матеріал
2. **Наочні:** лектор наочно підкріплює сприйняття матеріалу схемами, фото - і відео - ілюстраціями.
3. **Практичні:** відпрацювання навичок постановки алергічної проби, проведення щеплень, розрахунки потреб у засобах для проведення протиепізоотичних заходів.

Методи навчання за характером логіки пізнання.

Аналітичний: Аналіз анамнестичних даних для встановлення попереднього діагнозу, аналіз захворюваності в динаміці для оцінки ефективності запроваджених профілактичних заходів, тощо.

Методи синтезу: розробка плану заходів по ліквідації захворювання, виходячи з даних епізоотологічного обстеження.

Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

Проблемний: для лабораторно-практичних занять користуємось методом постановки перед студентами проблемних завдань, розв'язуючи які, вони під керівництвом викладача активно засвоюють нові знання.

Частково-пошуковий метод включає студентів у пошук шляхів, прийомів і засобів розв'язання пізнавального завдання. Викладач керує ходом пошукової мисленнєвої діяльності студентів з використанням системи логічно вмотивованих запитань; стимулює і схвалює пізнавальну діяльність студентів у процесі розв'язання навчальних завдань; аналізує успіхи і помилки, труднощі.

Активні методи навчання

- заняття на виробництві; навчання, побудоване на імітації майбутньої професійної діяльності, використання навчальних та контролюючих тестів, ситуаційні вправи, командні змагання, вікторини.

Інтерактивні технології навчання

- використання мультимедійних технологій та програм для онлайн спілкування, в т.ч. Zoom, Moodle, Kahoot.it, Viber, WeChat,

8. Методи оцінювання

Критерії та методи оцінювання, а також критерії виставлення оцінок оприлюднюються на першому занятті та розміщені в першому розвороті друкованого робочого зошита. Оцінювання застосовується до всіх студентів послідовно і справедливо відповідно до встановленої процедури. Тим, хто не задоволений результатом, надається можливість покращити його шляхом перездачі.

При вивченні епізоотології методами оцінювання є:

сумативне

- оцінка рівня знань, продемонстрованого в усних відповідях, та активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
- виконання аналітично-розрахункових завдань ;
- результати комп'ютерного тестування;
- письмові відповіді контрольних робіт по темам самостійної роботи;

формативне

- оцінка рівня вмінь в рольовій грі по розгляду конкретних епізоотичних ситуацій, надання інструкцій, як покращити діяльність
- використання експрес-тестів для самооцінки знань,
- використання ситуаційних вправ з наступною оцінкою самими учасниками,
- постійний зворотній зв'язок зі студентами, аналіз поточних успіхів

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання																			Разом за модулі та СРС	Атестація	Сума
Модуль 1 – 30 балів									Модуль 2 - 40 балів												
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3				Змістовий модуль 4								
T1	T1	T1	T1	T1	T1	T1	T1	T1	T1	T1	T1	T1	T1	T1	T1	T1	T1	T1			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	85 (70+15)	15	100
Комп'ютерне тестування (0-10) усне опитування (0-10), ведення робочого зошити (0-10)									Комп'ютерне тестування (0-10) усне опитування (0-10), ведення робочого зошити (0-10) виконання ролі в ситуаційних вправах (0-10)												

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

1. Кассіч В.Ю., Ребенко Г.І., Байдевятов Ю.А. Робочий зошит для лабораторно-практичних занять та самостійної роботи з дисц., „Епізоотологія та інфекційні хвороби”, розд. “Загальна епізоотологія” (30 год.). Суми, 2018 – 46 с.
2. Кассіч В.Ю., Ребенко Г.І., Байдевятов Ю.А. Методичні вказівки до виконання програми навчально-клінічної практики з епізоотології” - методичні рекомендації для студентів 4 курсу факультету ветеринарної медицини. Суми 2013 – 32 стор.
3. Кассіч В.Ю., Ребенко Г.І. „Ветеринарні імунобіологічні препарати”, методичні рекомендації для студентів факультету ветеринарної медицини. Суми 2007– 40 с.
4. Ребенко Г.І., Фотін А.І. Організація та проведення протиепізоотичних заходів, оформлення документації на них. Методичні рекомендації для студентів факультету ветеринарної медицини, Суми, 2008 – 28 с.
5. Ребенко Г.І., Фотін А.І. Методика проведення епізоотологічного обстеження, порядок ведення журналів обліку епізоотичного стану та складання епізоотичних карт.» Суми 2008 – 27с.
6. Зон Г. А. Патологоанатомічний розтин тварин / Г. А. Зон, М. В. Скрипка, Л. Б. Івановська. ; під ред. Г.А. Зона. – Донецьк : ПП Глазунов Р.О., 2009. – 189 с.
7. Кассіч В.Ю., Ребенко Г.І. Методичні рекомендації „Алергічні діагностичні проби. Організація й техніка проведення алергічних досліджень”, Суми 2008 – 24 с.
8. Ребенко Г.І., Гурова Т.В., Вершняк Т. В. Методичні рекомендації «Санітарна загроза гризунів та заходи боротьби з ними.» — Суми, 2010 – 48с.
9. Ребенко Г.І. Навчальний посібник «Словник термінів загальної епізоотології» — Суми, 2010 – 115с.
10. Кассіч В.Ю., Ребенко Г.І. Методичні рекомендації «Профілактика факторних хвороб тварин» — Суми, 2010 – 23 с.
11. Ребенко Г.І., Гурова Т.В., Вершняк Т. В. Методичні рекомендації «Біологічні відходи та способи їх знезараження.» - Суми, 2011 - 34 с.
12. Кассіч В.Ю., Ребенко Г.І., Методичні рекомендації «Емерджентні та екзотичні інфекції.» - Суми, 2011 - 16 с.
13. Ребенко Г.І. Природно-осередкові інфекційні хвороби. Навчальний посібник. – Суми, 2012 – 52 с.
14. Кассіч В.Ю., Ребенко Г.І. Антимікробна терапія при інфекційних захворюваннях тварин. Навчальний посібник. - Суми, 2013 рік - 50 с.
15. Ребенко Г.І., Байдевятов Ю.А. Епізоотологія. Пробиотики та біотерапія. Методичні вказівки /Суми, 2014 рік, 28 с.

11. Рекомендована література

Базова

1. Загальна епізоотологія. Ярчук Б.М., Вербицький П.І., Литвин В.П., та ін. Біла Церква, 2002 - 656 с.
2. Спеціальна епізоотологія. Каришева А.Ф. К.: "вища освіта", 2002. - 701с.
3. Факторні хвороби с/г тварин. В.П. Литвин, Л.В. Олійник, Л.С Корнієнко, Б.М.Ярчук. Біла Церква. 2002.- 368 с.
4. Інфекційні хвороби великої рогатої худоби. Кравців Р., Злонкевич Я., Корж Б., Олексюк І. Львів, - 2001. - 394с.
5. Інфекційні хвороби свиней. Кравців Р. Злонкевич Я. Львів, 1999. - 272с.
6. Хронічні інфекційні хвороби тварин / Л.С Корнієнко, В.О. Бусол, В.В. Недосєков, О.О. Кучерявенко, О.О. Кучерявенко, Л.М. Корнієнко; за ред. В.О. Бусола, Л.С. Корнієнка. – Біла Церква, 2009. – 288 с.
7. Сапронозні інфекційні хвороби тварин / Л.С. Корнієнко, В.В. Недосєков, В.О. Бусол, Л.М. Корнієнко, В.О. Ушкалов, А.М; за ред. Л.С. Корнієнка, В.О. Бусола. – Біла Церква, 2009. – 307 с. (16,8 др.арк.)
8. Інфекційні хвороби тварин з везикулярним синдромом: Навчальний посібник / [Корнієнко Л.С., Бусол В.О., Недосєков В.В. та ін.]; за ред. Л.С. Корнієнка. – Біла Церква: Білоцерків. нац. аграр. у-т, 2011.– 272 с.
9. Інфекційні хвороби птахів / Л.С. Корнієнко, Л.І. Наливайко, В.В. Недосєков, Л.А. Дудников, В.О. Ушкалов, Б.М. Ярчук, Л.М. Корнієнко; За ред. Л.С. Корнієнка. – Грінь Д.С., 2012. – 528 с. (31,5 др. арк.)
10. Корнієнко Л.М. Планування ветеринарних заходів: навч. посіб., 2-ге вид., доп. і перероб. / Л.М. Корнієнко, Л.С. Корнієнко, Б.М. Ярчук; За ред. Л.М. Корнієнко. – ТОВ «Білоцерківдрук»: Біла Церква, 2016. – 364 с.
11. Практикум із загальної епізоотології / Л.С. Корнієнко, Б.М. Ярчук, Р.В. Тирсін та ін. – Біла Церква, 2017. – 380 с.

Допоміжна

1. Вербицький П.І., Достоевський П.П., Бусол В.О. та ін. Довідник лікаря ветеринарної медицини. - К.: Урожай, 2004.- 1280 с.
2. Інфекційні хвороби тварин / Б.Ф. Бессарабов, А.А., Є.С. Воронін та ін; Під ред. А.А. Сидорчука. - М.: Колос, 2007. - 671 с

Інформаційні ресурси

Сторінка Департаменту безпечності харчових продуктів та ветеринарії:

http://www.consumer.gov.ua/ContentPages/Pro_Departament/51/

Сайт МЕБ : <http://www.oie.int/>

Сайт Держпродспоживслужби <http://www.consumer.gov.ua>

Контактна адреса викладача: rebenkogi@ukr.net